

ЗИМА

НЕ ВСЕ ОДНО

Зима.

Дні — заячі, ночі — вовчі.

Сніги довкола — рисова каша, але без цукру.

Смереки і ялиці — монахи в зеленому, але вони вічно такі.

Бог — газда сего світу — в безконечному човні пливе зимовим потоком, але потік теплий.

Гори — свідки того всього, бо всім на цій землі треба свідків їхнього буття.

А моя баба Маріка, по-вуличному Федиха, мов жар-птиця, летить попри них, попри плоти, на яких ворони про щось каркають, почерез снігові кучугури, що штудерно виліпили сім нарваних буковецьких вітрів-гончарів...

Що тримає бабка в кишнях? Мабуть, проскурку і кілька засушених грон калинки. Що в пазусі? Часник і, мо', хустинку із чебрецем. На шиї? Хрестик. У голові? Чисті, як ці сніжинки, помисли... У серці? Любов до цього світу і самого життя.

Їй не все одно в цім житті, як вона сама каже... Все одно лиш смерти. Стане нам у головах, колачі в руках, на них барвіночок великий і хрещатий, в гердані з дзеркалом відбивається людська душечка... І не відкупишся від неї, хоч би кіко мав статків і злата-срібла. Закарбуйте, лиш смерти всьо одно. Прийшла... Чес уже збиратиси, барвінкова душечко, підеш, із чим прийшла у цей світ, (а то ні з чим), тудя... в мертве байдуже царство.

— Ба-а-а-а-або... — кричу з позавіконня, на якому вже хочуть цвісти різдвяники.

— Що ти там пишпшеш у викні, йик миш в пасти?! Йди суда.

— Не годна, ви мене замкнули в хаті... — продовжую, відчинивши вікно.

І... вазон із різдвяником падає у сніг. Невминьки^і.

Йой!

Люта баба з іще лютішими морозами чалапають до вікна, разом витягують зі снігів той різдвяник, цілюють його і бережно кладуть на підвіконня.

— Ба...

— Преси прошпьяня в різдвеника.

— У него, у вазонка?

— Вин живий. Їму не всьо одно... И кожному мудрому й чесному на цьому світі має бути не всьо одно на живе и живих.

Різдвяник до Різдва ожив.

Сніги-рисова каша в баняку зими набухли аж до неба.

У передчутті празників Бог між сніжними свідками, Петросом і Говерлою, заграв на дуді.

А ми помирилися...

...Нам не все одно!

---

^і Випадково.

НІЧКА-МАРУХА

Фурделиця вимурувала сніги аж попід самі церковні вікнаⁱ. Під вікна тої самої церкви, де мене тримали до хреста аж чотирнадцять пар. Хтозна, чого так багато. Певно, аби потім на моє весілля май-май зійшлися...

Небо — чорне болотяне дно. Звізд нема, і місяць щезником десь щез... А може, на нього ліг великий чорний кіт, і тому наше небо — чорне?! І самото... І я — самото. Я — Уляна — бабине коко, пуровкаⁱⁱ і бабин пофостачⁱⁱⁱ, найменша з усіх онуків і, певно, найвиваланіша^{iv}. Баба каже, що бідує зі мною, але потім її попускає, і вона мовить теплим голосом, що я її доцітна помічниця, сливочка і півонія. Сливочка — бо круглолиця і маленька, а півонія — бо ж дав пан Біг мене світові і їй, на її стару сиву голову, у травні.

Холодно.

Мерзенні вітри дикими котами скачуть в очі, скручують тіло і шкірютси зі страшним вуйком морозом. Баба готує моцний салат із цибулі, заправлений олією й оцтом. Вога!^v Після нього ніяка зараза си не чіпає. Кажуть, що тому серед гуцулів не було вампірів. Вони задихалися від аромату часнику в пісних голубцях і цибулі, що в цьому

ⁱ Я малою взимку не хотіла йти з бабою до церкви, казала, що сніги впа-ли вище її церкви. А вона відказувала, що фурделиця намела сніги лиш під вікна і ми через них поліземо до Бога. (Тут і далі прим. авторки.)

ⁱⁱ Пустунка-бешкетниця, та, яка не годна бути спокійною.

ⁱⁱⁱ Як за хвостиком, вічно бігає.

^{iv} Найнечемніша.

^v Ова!

салаті. Бигмеⁱ, що так і є! А як инакше ви поясните, що тих зубатих у нас не було і всі гуцули є фист потні й дужі? Гуцули все знають і всьому насправді запобігають найпростішими методами, а не мольфарством. «Трави, квіти, молитва — найпотужніший захист від усього», — повторює баба. І я вам це наголошу.

*З'їли вовки барана,
А овечку пси, пси.
Ти, Уляно, спи, спи...
А-а-а... а-а-а... а-а-а...*

Баба наїлася цибуляного салату і заколисує мене. Богородичко! Я аж плачу... від тої коліскової і того салату. Баба злегка вже репетує: «Йикої холери це коко не спить?!». А я не годна, душуси, гину... Нарешті баба встає з мого ліжка, навшпиньках іде до свого, вмоцнуєтьсяⁱⁱ в ньому і тихенько мовить:

— Спи, бо зара прийде Нічка-Маруха з котами і забере тебе в міх.

— Ба, та ніхто не прийде, що ви заччинаєте? — шустро одказую.

— Не пискуй! Прийде, і я навіть не всокочуⁱⁱⁱ! Лиш вчюеш, йик коло тебе хтос крутить колесо...

Ці слова мене хапнули за живе. А доти за малим вікном дерев'яної гуцульської хатки загусає повітря... Фурделиця кидається снігами об шибки, а вітер на замерзлому ослінчику знову завиває дикими котами. Страх Господній! Гори стиха мовлять свої справжні імена, якими їх нарекли пражінки та прачоловіки ще до початку сего сучасного

ⁱ Правду каже, як забожитися.

ⁱⁱ Вмоцнується.

ⁱⁱⁱ Тут: не вбережу.

світу, і чорний дух шкрябає ті імена, що розчув на синій скалі. А Нічка... Нічка-Маруха з дерев'яним колесом сидить на великому білому коті, поклавши чорного на місяць, і годує пухнасту зиму гуслинкою. Ади, йика слічна!ⁱ Ади, йика фідзігорнаⁱⁱ! Ади, йика фігляваⁱⁱⁱ!

Я молюси. Відвертаю від себе лихо. Вірю, що десь там Божий вівчар ступає по білому снігу і розмітає закурені стежки своїми ногами. Набирає в жмені сніжні адаланти^{iv} і роздуває їх рясно між своєю білою чередою. Той вівчар іде за тим котом, на якому сидить Нічка-Маруха... Він міряє очима п'ядь святої білої землі, повагом заганяючи череду в сніжний кокон, і гукає в ніч. Він гукає на Маруху, показуючи на її котів шуйцею^v.

— Не пужій^{vi}! Не крути колесо попид викна людські, вступи си. Не буди смертних кьижкими снами!

Маруха не пужіла. Не будила. Колесо не крутила. І сон пудний не насилала ні мені, ані моїй бабі. Спала моя Федиха міцно. А мені... не дуже спалося. Лиш під ранок сон мене впіймав. І снівся мені спечений бабою хлібчик із маслом і кабачковим повидлом із цінівкою молока, а потім паляничка з варенням із ружі... І так солодко було. Хоч снігів фурделиця намела аж попид самі церковні вікна — тої самої церкви, де мене хрестили найпершішу аж чотирнадцять пар. І вітри — дикі коти — бігали з морозами туди-сюди, і Нічка-Маруха з колесом десь дрімала, тримаючи ногами білого kota з гуслинкою^{vii} і чорного

ⁱ Гарна, славна.

ⁱⁱ Гордовита; інше значення — вишукана.

ⁱⁱⁱ Збитошна, фальшива.

^{iv} Стара назва діамантів.

^v Ліва рука.

^{vi} Не пужій — не лякай.

^{vii} Гуслинка, гуслінка, гусянка — карпатський кисломолочний продукт, вироблений шляхом змішування підігрітого молока із закваскою.

з місяцем... десь далеко, у чорній гаврі^і під Говерлою. Але я не боюся, як і вівчар Божий. У мене є баба, і вона мене навчила молитися.

---

^і Барлога.

НА АНДРІЯ, АБО ЯК Я З БАБОЮ ВОРОЖИЛА

Вечоріє. Голе, босе, простоволосе і без вінка, рахує слупиⁱ. Димчасті примари щипають за гузичину, вітер регоче, затуляючи очі молодим і нечіпанам деревцям туманом. А десь далеко тішитси дідько! Дівка через ворожіння на слупах може загнати себе у гріб... Але недовго тішивси. Бабиний курмейⁱⁱ на тій малій черленій гузиці та пару гострих настанов наvertsають до ясного розуму, і взагалі творять дива.

— Мой! Не всокотилаⁱⁱⁱ! Вертайси в хату. Ше й таке слабе пишло, шпурила би в тебе чьимос кьижким, а нима... Светий Андрію! — галакала моя Федиха то до вечірнього неба, то до мене.

— Я ворожу!..

— Аби тебе світ не видів. Вертайси, або беру курмей, — пригрозила баба.

Ае^{iv}! Я продовжую рахувати слупи, аби знати, який-то мій суджений, але тут... як курмей фляцне по моему сідалу. Ой леле! Тікаю наввипередки з вітром до теплої хати. Нині, певно, мені фертик: або грипа мене замучить до кінця, або баба доб'є. Одначе це предивне життя тут-і-тепер так мені подобається, що зовсім не хочеться йти такою

ⁱ *Стовпи в огорожі.*

ⁱⁱ *Мотузка.*

ⁱⁱⁱ *Не всокотила — не впильнувала.*

^{iv} *Тут вигук заперечення.*

молодюнькою до Адама і Єви по сливки. Банноⁱ мені буде за цим усім. Тож убігаю в хату, хутко вдягаюся і чекаю на свою гуцульську твердого характеру бабу.

А баба веде на новому курмеї свою каштанову корову помежи зірки. Рогата вибігла якимсь дивом зі стайні... Місяць у срібній рогачціⁱⁱ, спершись на кичеруⁱⁱⁱ, світить їм на льодову стежку. Дивина: світло відбивається від снігу і баба з коровою, мовби по білих хоробах, ідуть. Ідуть навстрічу святому Андрію, який, весь у білій одежі і ще білішій гуні^{iv}, явився в сей грішний світ. Ох, що ж то буде цієї ночі? На Андрія ж роблять збитки. І у Федихи нівроку онука, хоч і дістала цим новим курмеєм по голій гузиці.

Дивлюси — зірки падають на ліси. Іній вкриває звірячі і людські стежки, снігурі скубуться над дрібним кетягом калини, а наша кутюга скавулить на тіні, які лундають^v туди-сюди... А десь далеко гуцульські кавалери вже фівкають^{vi} у змерзлі пальці і чути вівкання^{vii} дівок. Одні — збитки робити, інші — ворожити. Його — цей грудень — я запам'ятаю, мабуть, надовго... Зараз си зачне.

— Мой, ти в хаті? — кричить баба, стоячи коло білої, в снігу, стайні.

— Йо, — одказую шморгаючи.

— Зара будеш пити узвар із медом... і ворожити.

Внутрішня Уляна аж прошумалася^{viii}, забула, що була битою, і вже уявила предивне таїнство ворожіння з бабою

ⁱ Тужно, сумно.

ⁱⁱ Рогачка — гуцульська шапка зі шкіри ягняти (каракуля) або зі штучного матеріалу, зазвичай чорного кольору. Її особливістю є два гострі виступи-роги спереду. Найчастіше шапки-рогачки носять колядники на зимові свята.

ⁱⁱⁱ Кичера, кичіра — крута гора, найвища у гірському хребті.

^{iv} Гуцульський верхній одяг із натуральної овечої шерсті.

^v Тиняються.

^{vi} Свистять.

^{vii} Вигуки, писки дівчат.

^{viii} Прокинулася.

в темряві... зі свічкою... репучими звуками ватерки... і страшними голосами з-за кобальтового скла.

— Агій! Єзик без кісток: шо хоче, то і ляпає, — баба гостро виговорила своїй сусідці і заразом подружці Камінецькій.

— Та повірте, Маріччко, шо можуть здоймитиⁱ браму або закласти дривами, йик мене того року.

— Та ви ше та дівка на відданю...

— Вереⁱⁱ?! — регочучи одказала сусідка.

Усі пошкірилиси. Камінецька неспішно посунула до своєї хати через нашу сніжну присадибу, а баба — з молоком д'мині, до нашої тепленької кімнати. Старенька знала, що онуку треба бігом лікувати, бо скоро празники — Святвечір, Різдво Христове, хтось же має помагати по господарству і приймати потім колядників.

— У цес вечер Бог прошшьє всьо лиш Андріям, — баба люто подивилася на мене, вимкнула світло, запалила від грані свічку і поставила її в калач, що стояв на столі.

Така традиція: на Андрія кожен парубок — вар'ят. Чого тільки ті вар'яти не вигадують, щоб добре позбиткуватиси над газдами, які мають у хаті дівку: знімають ворота, закладають двері дровами, ставлять опудала на завгороді, від буди можуть пса від'язати і до кирниці присилити, навіть витягти сіно з оборогу можуть, всяке-різне. Колись, казала баба, молодь ходила на вечорниці, себто на місцевий набуток, і там ближче знайомиласи... Знайомиласи так, що після Великодня і весілля могли гуляти! Але всьо минулоси. Та й баба казали, що на тих Андріївських баяхⁱⁱⁱ зазвичай збиралиси самі валюги^{iv}. Я не знала добре, хто вони такі, але розуміла, що якісь геть не путні. Але... в нашому селі таких

ⁱ Зняти.

ⁱⁱ Невже.

ⁱⁱⁱ Набуток, застілля, певне дійство.

^{iv} Гулящі.

не було! І баба не ходила на ті вечорниці, чи баї, бо була попередна дівка і після кутання таки йшла спати. Та про збитки чула і знала, що їх сеї ночі не оминуть.

Де дівка, там і збитки!

А доти при світлі мерехтливої свічки баба ставить у слоїк із водою гілочку яблуні. Кладучи цю гілочку у воду, вона ймила мене за руку. Я шарпнулась, думала, буду знову бита, але ні... Баба усміхнулась і сказала повторювати за нею: «Святий Андрієчку, на тебе уповиваю, позволь, аби еблунька зацвила, а мої дедя й мамка поставили віночок на голивку». За словами Федихи, якщо гілочка вбереться в цвіт до Йордану — вийду заміж, а ні — щонайменше мені, десятирічній, десять літ дівувати або й зовсім сама буду. Ну та бо хто годен знати як доля складеться?!

Не дуже в нас магічне те ворожіння, але принаймні баба не нагадувала за вечірню голу пригоду на царинці і більше не біла...

У супокі ми лягли спати, бажаючи одна одній добрих і Божих снів. А за вікном Андрій водив карпатську нічку межі горами, не лишаючи жодних слідочків. Вона поволеньки їла сирні коники і сміялася до нього, а він їй борзо грав веселої на дримбі, хухаючи на свої тоненькі пальці. Ніхто цього насправді не бачив, бо від баченого би зомлів, але таке може запросто приснитись... Як і мені, що я у весільній убиріⁱ данцюю гуцулкуⁱⁱ зі своїм чоловіком. А йик ми увихалисиⁱⁱⁱ в тому данці! Жаль, що сон не скинув пелену з його обличчя. Але на ранок я точно знала, що не вмру старою дівкою, а нашу браму зняли і віднесли до лісу.

— Цікаво, а йиких збитків зазнала Камінецька? Але вона сама скоро прийде і розкаже, що натворили ті вар'яти. Повірте...

ⁱ Одяг.

ⁱⁱ Гуцульський танець.

ⁱⁱⁱ Швидко рухалися.

МИКОЛАЙ ПРИХОДИТЬ ДО ВСІХ

Ей, не дістаю я, мала, до неба, на що тільки не ставала. Та якби зараз стояла на комині чи на гілці нашого старого клена (що ближче до неба), то співала би Миколаю, аби чув і знав: у цій хаті на нього чекають баба Маріка і її онука Уляна. Кажуть: нині до всіх святий Миколай прийде. Опівночі він злізатиме по ліщиновій драбині з неба на землю, а грудень стоятиме на Говерлі зі всіма звірами й гратиме йому вітальної на розі.

«Який же він гарний, цей святий Миколай», — думалося мені, коли глипала на стару кольорову ікону в рушниках. Я знала, що Миколайко — це не просто казочка для дітей, а справжній чоловік, який колись жив на цій грішній землі. Він був фист багатий, але при цьому допомагав чим міг бідним. Після смерти батьків продав усе своє добро, що лишилось — роздав убогим і став великим священником. Люди мандрували до нього з цілого світу, бо знали — не відмовить, pomoже. Але казали, що найдужче Миколай любив діточок і рятував їх від усіх-усіх болячок. Гадаю, якщо він такий добрий, то pomoже і мені одужати. Бо лежу пляцком тиждень і аж змаціцкаласи від слабости. Бухкаю.

За вікном геть тихо. Ніч, одягнувши крила ворони, гордо летить над нашою хатою. Пів великого світу аж потало в тій теміні... Але за мить сталося диво: хтось вилами поробив дірки по небу і величезна перезва зірничок засвітила. Усі почали роздивлятися грудневу природу. Ви

ж бачили дерева в метровому снігу? Вони мов великі чудернацькі статуї, навіть стара ґайда на них бреше, думає, що то якісь білі баби в білих перемітках поприходили. Чи це лише моя уява?!

Двері грим, клямка цок, низька постать із горням гарячого молока йде до мене.

— Пий, це молоко з поташем, аби фляґа си урвалаⁱ, пий. — Баба помацала моє чоло потрісканими губами.

— Бабо, а йикий вин із себе?

— Хто? — спитала Федиха, вже вмочуючи калач у молоко.

— Миколай!

— Та такий, йик на цьому образі, — файний, з кольоровов коронов на голові, орлиним носом і з сивими добрима очьима. Пий, ти лиш зи своїми бесідами.

— П'ю... — ледве одказую. — А вин і до вас прийде нині?

— Прийде навіть до тих, хто має ґанджⁱⁱ на ґанджі. Миколай приходит до всіх!

Я допиваю молоко з поташем, заплющую швидко очі і вже уявляю, як грудень дує в ріг, а всі звірі опускають погляди до землі, доки святий Миколай злізає по ліщиновій драбині вниз, на снігову гуцульську землю. І йде Миколай із срібним ліжником на плечі межи людськими хатами, проходячи крізь стіни, і звірі заносять йому міхи з дарами... А він цілює всіх людей у чоло, молиться коло кожного ліжка за здоров'я кожнісінької дитинки і кладе їм дари під подушки. Так є і так буде. Бо на кожне свято найдобрішого святого Миколая я вставала з пригісним від нього і здорова, як цвичок.

ⁱ Аби фляґа си урвала — аби мокротиння відійшло.

ⁱⁱ Вада, хиба.

А ТИ МОЛИСИ...

Велика жовта квітка стала над горою — це сонце. Гуцули кажуть: «Сонце взимі світит, та не гріє, бо Бога прогнівило...». А моя ба говорить, що в цей час зима тримає над ним прозоре простирадло і нагріває так собі тіло, аби дожити до весни. Мороз не шкодує зиму (хоч їй і брат!), вона теж нікого не жалує. Он біля хати молоденька модрина трясеться, об неї ще й треться наш старий пес Цезар. І такий вже він облізлий і ніякий, як то катране^і на плоті. Але пса коло хати треба, інакше нам би ще на Андрея всі плоти порозкладали чи то порозкрадали.

— Госпідку, протіт мене, грішну, помилуйте. Амінь, — закінчувала свою молитву моя бабця після снідане. — Ляна, ану йди суда. Я навчу тебе молитиси!

— Молитиси? Ба, та я знаю «Отче наш» і «Богородицю»!

— Я тебе навчу інакшої. Коротшої. Я знаю, як ти си молиш.

— Та ба...

— Йди суда, лишиси тих гірлянд. Так тобі їх зараз треба, йик мені вельон!

— Та йду, — ледве волочачи ноги, буркотіла я.

— Христос передо мнов, Матір Божя позадь мене, ангели по боках. Госпідку, я у Твоїх руках! — промовила трепетно і ніжно Федиха, дивлячись на стару ікону. — І так повторюй три рази, це сильна молитва! Вна вбереже вид

---

^і Старий одяг.

нечистого духа і вської біди. А зараз пишли дрива скла-
дати, йикі повалили вітри...

Я не була охоча до роботи, але й гет не пуста. Бо, як тре-
ба було прибрати в хатах чи сіно громадити, все робила, як
казала баба, доцоту, по-людськи!

— Аби-с знала, хто є лїнівий протїгом житїи, той буде
плакати в чес смерти. Для лїнових нима місця в небї, —
баба випалила гостро і повчально.

У мовчанці ми складали довго ті дрова, аж настав по-
лудень, що гримнув барткою^і об смереки і скинув із віт-
ром усі їхні шишкові зґарди. Лиш баба цього не бачила,
все складала дрова і все молилася.

— Хто молитси, той увидит Бога! — сказала баба, скла-
даючи останнє дрівце.

— А де той Бог, ба?

— Всюда!

Я сіла на ослінчик у дроворубі й крадькома почала
роззиратися по кутках. «Госпїдку, Ти всюда, навіть тут... Ти
помагав нам нині навіть складати всі ці дрівця. Ти всюда,
я знаю... моя баба йде за Тобою, а я за нею, бо її пофоста-
ч. А відтак і Твій. Ти всюда. Так усі кажуть, і баба у своїй колі-
ді так колїдувала. Госпїдку, ми всі у Твоїх руках! Не розми-
кай їх... Ми би вічно всі спали на Твоїх долонях».

Колїдуймо нашу з бабов колїду:

Ізпрежди віка у високих горах народивси наш великий світ.

Ізпрежди віка на бистрім поточку

народивси наймиліший світ.

Ой, дай, Боже, в мирі в нему газдувати.

---

^і Гуцульська гостра вузьконоса бойова сокирка з маленьким тупим
обухом і довгим держаком.

Ізпрежди віка у сивних черешнях

народивси наш вишневий світ.

Ізпрежди віка у пташинім гнізді народивси веселенький світ.

Ой, дай, Боже, в мирі в нему газдувати.

Ізпрежди віка в золотій пшениці народивси наш родючий світ.

Ізпрежди віка на синім цвіточку народивси файннюнький світ.

Ой, дай, Боже, в мирі в нему газдувати.

Ізпрежди віка у бідній стаєнці народивси наш багатий світ.

Ізпрежди віка в воцєній колисці колисавси найдобріший світ.

Ой, дай, Боже, в мирі в нему газдувати.

Ой, дай, Боже, нарік усім нам дочікати.

Ой, дай, Боже,

Ой, дай, Боже,

Позволь, Боже, нам...

Величю

Ізпрежди віка увисоки
по-рає наро-дивси наш великий
світ Ой дай Бо-же!
в мирі в нему-пазду-вати
Ой дай Бо-же!

The image shows a musical score for a Ukrainian folk song. The score is written on five staves in G major (one sharp) and 3/4 time. The lyrics are in Ukrainian. The score is decorated with illustrations: a bird perched on a rock on the left, a leaf on the right, and a cluster of houses at the bottom right. There are also small star-like symbols scattered around the score.

ГУЦУЛЬСЬКІ ФАНТАСМАГОРІЇ, АБО ТИЖНЕВІ МАРЕННЯ ПЕРЕД КОЛІДОВ

Понеділок. Кохання в завірюху

Дивімси — калинові бовтиці^і у свої коси влітає зима котяча... Котяча, бо її — як кіт наплакав. Але тут... вітер вмочує своє перо у сніжний каламар — пише-мете світом. Гов! Біла кіточка хутенько побігла білою порошею. Нема.

Довгоочікуваний сніг на далекому горбочку, мов більонький едельвейс на таці Богородички.

Ах!

Казка.

Зимовий дух у подобі кудлатого зубра дихає холодом серед Карпат, чухаючи об самоту осики свою величезну тушу. А моя Федиха колише коло клена колиску із зимним сонцем — а чи, може, це мені мариться; як і те, що завірюха до баби говорить:

— Йой, саракі, виділи, шо робльи ті дурні на плаєчку? Не встидаютьси Божого ранку...

— Ей! То велика любов, а вона не встидаєтси і ніц не боїтси, навіть завірюхи...

Моя баба знає: у завірюху цілуються лиш одчайдушні закохані. Крижаний сліпучий вельон падає з неба на їхні голови, мороз із вітром знагла вивертають кишені.

---

^і Прикраси у формі металевих кружалець або гудзичків, що влітаються в коси.

Зморщена черлена рука в руці, потріскані губи... Любов не боязлива, не полохлива, ні. Вона долає всьо на світі, взайве не говорить і йде повічно турлашем¹ по життю.

— Цілюй її, обнімай їго, най цій заметілі повилазьи очі...

А я не цілюю нікого і ніц... і мене ніхто. Слаба — гарячка під сорок не спадає пару днів. Ліжко пахне пряниками, які баба ховає під подушку, і «Тройним одеколоном», яким вона постійно на ніч мастить собі руки й ноги. Не знаю, від чого мені гірше: від того «Тройного» чи від гарячки. Бр-р!

Зима нога на ногу сидить на Ігреці і плете собі із сіна празничний вінок... Калинові бовтиці в її косах тріскають від морозу.

А Уляна в ліжку лежить. На ній лист капусти і шкіра... котяча.

Вівторок. Дирижабль і діти

Я лежу, і досі слаба. Час від часу п'ю сироп із цибулі, парацетамол та якусь шиплячо-солодку рідину. А ще мені цілий день мариться над Ігрецем дирижабль... Дирижабль із душечками ненароджених дітей.

Баба якось оповідала, що всі діти самі собі обирають батьків. І ото бачиться мені, як всі ненароджені душечки-янголята чемно сидять у три рядочки і слухають те, що їм зачитують два ангели: один у рожевому балахоні, инчий — у ліловому. Кожен із них описував пари, які нещодавно взяли шлюб і готувалися до народження первістка; потім пари, які давно не могли мати дітей; пари, у яких уже були діти; коханців, які потай десь любилися й не втрималися; і навіть зведениць, які не побоялися

---

¹ Льодохід.